

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਬੀੜ

ਬਾਬਤ ਮੁਦਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ

ੳ ਏ ਸ ਹ ਰ ਖ ਗ ਘ ਙ ਚ ਛ ਜ

ੳ ਏ ਸ ਹ ਰ ਖ ਗ ਘ ਙ ਚ ਛ ਜ

ੳ ਏ ਸ ਹ ਰ ਖ ਗ ਘ ਙ ਚ ਛ ਜ

ੳ ਏ ਸ ਹ ਰ ਖ ਗ ਘ ਙ ਚ ਛ ਜ

ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ (ਮਾਰਕੋ)

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਸਿਖ ਪੰਥ ਲਈ ਨਵੀਂ ਲੱਭਤ
ਇਕ ਦੁਰਲਭ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੀੜ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਦਿੱਲੀ ਸਿਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਿੱਲੀ

ਛਾਪਕ :

ਪਾਲ ਫਾਇਨ ਆਰਟ ਪ੍ਰੈਸ

6767 ਜੰਗਲੇ ਵਾਲੀ ਮਸਜਿਦ

ਅਜਾਦ ਮਾਰਕੀਟ, ਦਿੱਲੀ-110006

ਵਿਉਂਰਕਾਰ :

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ :

ਮਾਰਕੋ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ

ਲੇਖਕ :

ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ (ਮਾਰਕੋ)

ਆਰ.-608 ਨਿਊ ਰਾਜੇਂਦਰ ਨਗਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110060.

ਸਭ ਹੋਰ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ।

ਖ਼ਜੀ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ
ਲਿਖਤਾਂ ਜਾਂ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਵਰਜਿਤ ਹੈ । ਇਸ ਲਭਤ ਬਾਬਤ ਨਿਰਣਾ
ਅਜੇ ਵਿਚਾਰ ਗੱਚਰੇ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਅਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਕਲਤ ਸਿਟਿਆਂ ਦੀ
ਸੂਚਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ । ਸੋ ਕਿਸੇ
ਰਸਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਬਿਨਾਂ ਲੇਖਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ,
ਕਾਨੂੰਨਨ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ
ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੁਜਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
ਵਿਚੋਂ ਵਿਚੋਂ ਫੱਟੇ ਉਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਥਾਂ ਟਿਕ ਕੇ ਬਹੁਤੀ
ਘੱਟ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਵਿਹਲ, ਮੇਰੇ ਵਪਾਰਕ ਰੁਝੇਵੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇ ਸਕਦੇ।

ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਅਣ-ਪ੍ਰੀਚਤ ਸਜਣ ਨਾਲ ਇਸੇ
ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੇਲ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਪਾਸ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਰਧ ਪੋਥੀ ਦੇ
ਖਿੱਤੇ ਪੁੱਛੇ ਪਤਰੇ ਸਨ। ਪਤਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੁਰਭੁਰੀ ਤੇ ਸੇਜਲ ਨਾਲ ਭਰੀ
ਹੋਈ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਣਗੌਲੇ ਪਏ ਸਨ; ਜਾਂ ਇਉਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਜਾਵੇ,
ਕਿ ਫਿਨਾਂ ਜਿਲਦ ਬੰਦੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿਲਾਈ ਦੇ ਕੁਝ ਫੱਟੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ
ਖੁਲੇ ਪਤਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਪਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਾਰੇ ਗਏ ਫੱਟੇ,
ਕੁਝ ਅਭਿਭਾਸ਼ ਪਤਰਿਆਂ ਦੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੰਤਲੇ ਪਤਰਿਆਂ ਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ
ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ।

“ਚਲੰਤ ਲਿਪੀ” ਦੀ ਲਿਖਤ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣਾ
ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ
ਬਲਾਕ ਵੀ ਛਾਪ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਲਿਖਤੀ
ਅੱਖਰ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਲਿਖਤ ਦਾ ਖੁਸ਼ਖਤ ਉਤਾਰਾ ਵੀ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ
ਨਾਲ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਭਵ ਜਤਨ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕੇਵਲ ਦੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਦਾ ਸਿਟਾ
ਹੈ। ਕੋਈ ਉਕਾਈ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖਿਆਂ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹਾਂ।

ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ

ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ

7 - 12 - 1975

ਜਿਸ ਅਣਗੋਲੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਰਖੀ ਗਈ. ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਥੀਤ ਦੇ,
ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ।

ਮੁਖੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਸਖਤ ਤਾਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਣੀ ਦਾ
 ਕੁਲਨਾਮਕ ਅਧਿਐਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ।

ਇਸ ਬੀੜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬਿਰਧ ਹੋ ਕੇ ਭੁਰ ਚੁਕੇ ਪਤਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਪਤਰੇ ਦਾ
 ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹਿਸਾ ਹੈ । ਇਹੋ ਜਹੇ ਨਿਕੇ ਨਿਕੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ
 ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਦਸਖਤ ਤਾਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਣੀ ਦਾ
 ਕੁਲਨਾਮਕ ਅਧਿਐਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ।

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ
ਪਰ ਇਸਦਾ ਲਿਖਤੀ ਸਬੂਤ ਇਸ ਅਨੰਦ ਪੁਰੀ ਬੀੜ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸ ਪੁਜਾ ਹੈ।

ਪਾਠ ਇਹ ਹੈ :-

੧. ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ ਜੀ । ਪ੍ਰਸੰਮ ਹਮ ਇਸ ਗਰੰਥ ਕੋ ਰਚਨੇ ਕੀ ਕਛ ਕੁ ਗਾਥਾ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ।
੨. ਦਰਸ ਹੇਤ ਗੁਰ ਗਰੰਥ ਮੰਗਵਾਇਉ । ਸਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨਿਜ ਸਿਖ ਪਠਾਇਉ । ਗਇਉ ਜਬ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ
੩. ਧੀਰਮਲ ਕੇ ਪਾਸ । ਪਤਰ ਹਮਾਰਾ ਹਾਥ ਦੇ ਤਿਨ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਤੁਮ ਵੀਜੇ ਮਮ ਪਾਸ ।
੪. _____ (ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ) _____ ਸੁਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਸਬਦ _____ ਕਠੋਰ ਵਾਕ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਤਬ ।
੫. _____ ਆਨ ਸਿੰਘ ਜਬ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਖਾਨੀ । ਵਡੇ ਕਠੋਰ ਭਾਖਿਉ ਆਨ ਮਾਨੀ ।
੬. ਨਿਜ ਸਿੰਘ ਕੀ ਥਾਤ ਸੁਨ ਹਮ ਛੇ ਉਦਾਸਾ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇਖ ਬਿਗ ਪਾਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ।
੭. ਤਬ ਅਗਿਆ ਕੀਨੀ । ਲਿਖੇ ਗਰੰਥ ਨਰ ਗੁਰੂਅਨ ਕੀ ਬਾਣੀ । ਲਿਖਨ ਪਤਰ ਮੰਗਵਾਇ ਕੇ ਕੀਉ ਗਰੰਥ ਕੇ ਰੰਭ ।
੮. ਆਨ ਮਾਸ ਵੁਨ ਆਨ ਇਨ ਆਨ ਮਹੁਰਤ ਕੁ ਮਾਨੋ _____ ਨਿਜ ਕਰ ਲਿਖੇ ਅਕਾਲ ਲਿਖਾਏ _____

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Urdu, spanning approximately 10 lines across the page. The script is dense and flowing, with many ligatures and decorative flourishes. The text is written on aged, slightly discolored paper.

ਜੁਗ ਜੁਗ ਅਟਲ

ਇਹ ਗਰੰਥ ਹਮਾਰਾ
ਕਛੂ ਕੁ ਦਿਨ ਅਲੋਪ ਰਹੇ
ਪੁਨ ਪ੍ਰਗਟ ਤੀਨ ਲੋਕ
ਮਝਾਰ ਜੀ

ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ ਜੀ

'ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅੱਟਲ ਇਹ ਗਰੰਥ ਹਮਾਰਾ' ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅੱਟਲ"
ਦਾ ਸੰਬੰਧਨ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਬੀੜ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ
ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸੰਬੰਧਨ "ਪੋਥੀ" ਸੀ। "ਗਰੰਥ" ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ
ਫਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਇਆ।

Handwritten text in Gurmukhi script, likely a religious or philosophical passage, written in four distinct lines. The script is highly stylized and cursive, characteristic of traditional Sikh manuscripts. Each line begins with a horizontal line, possibly indicating a new verse or section. The text is written in black ink on aged, slightly discolored paper.

ਸੰਮਤ
 ਸਤਰਾ ਸੈ ਬਿਖੈ
 ਬੇਦ
 ਜੁਗ ਤੁਮ ਜਾਨੇ
 ਮਾਸ
 ਬੈਸਾਖ ਕੀ
 ਸੁਕਲ ਤਿਥ ਤ੍ਰਿਤੀਆ
 ਮਾਨੇ

ਕੀਉ ਗਰੰਥ
 ਸੰਪੂਰਣੈ
 ਸੁਭ ਵੇਲਾ
 ਠਾਨੇ
 ੧੭੪੪
 ਬਿਸਾਖ
 ਸੁਦੀ ੩
 ਤਿਥ ਕੋ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਜੀ

ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ ਜੀ

ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਵਿਚਲੇ "ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਅਵਤਾਰ" ਛੰਦ 983 ਦੀਆਂ ਇਹ
 ਤੁਕਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਗਰੰਥ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ :—

"ਸਤ੍ਰਯ ਸੇ ਚਵਤਾਲ ਸੇ ਸਾਵਣ ਸੁਦਿ ਬੁਧਵਾਰ
 ਨਗਰ ਪਾਂਵਟਾ ਮੋਤੁਮੋ ਰਚਿਯੋ ਗਰੰਥ ਸੁਧਾਰ"

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

Handwritten text in Gurmukhi script, featuring a horizontal line and decorative flourishes.

ਸੰਮਤ 1744 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ Dated ਬੀੜ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ
ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਣੀ ਅੰਕਤ
ਹੋਵੇ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਬੀੜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਰਣਨਯੋਗ
ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਵਿਤਰ ਹਥ-ਲਿਖਤ
ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬਾਣੀ ਅੰਕਤ ਕੀਤੀ। ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣਾ ਬਲਾਕ ਵੇਖੋ,
ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਲੋਕ ਨੰਬਰ 56 ਤੇ 57 ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਹਨ :

Handwritten text in Gurmukhi script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a cursive style and is organized into approximately 10 horizontal lines across the page. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

ਭਾਖਿਉ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਨੇ ਜਹਾਂ ਰਹੇ ਇਹ ਗਰੰਥ
 ਅਸਟ ਸਿਧ ਨਵ ਨਿਧੀਆਂ ਖਤੀ ਰਹੇ ਤਿਸ ਦੁਆਰ
 ਤੀਨ ਲੋਕ ਮੇਂ ਸਾਰ ਇਹ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਹੇਤ
 ਭਾਖਿਉ ਆਪ ਅਕਾਲ ਨੇ
 ਲਿਖਿਉ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ

ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ ਜੀ

ਇਕ ਹੋਰ ਪਤਰੇ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ, "ਅੱਖਰ ਆਠ ਫੁਨ ਔਰ ਬਧਾਏ" ।
 ਸੋ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧ-ਘਾਟ, ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਤੋਂ
 ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟ First Person Form ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਕੇਤ, ਵਖ
 ਵਖ ਪਤਰਿਆਂ ਤੇ ਅੰਕਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ :—

1. "ਨਿਜ ਕਰ ਲਿਖਿਉ ਗਰੰਥ ਚਿਤ ਲਾਇ"
2. "ਗਇਉ ਜਬ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਧੀਰ ਮਲ ਤੇ ਪਾਸ
ਪਤਰ ਹਮਾਰਾ ਹਾਥ ਦੇ ਤਿਨ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ"
3. "ਨਿਜ ਸਿਖ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨ, ਹਮ ਭਏ ਉਦਾਸ"
4. "ਜੁਗ ਜੁਗ ਅਟਲ, ਇਹ ਗਰੰਥ ਹਮਾਰਾ"
5. "ਨਿਜ ਕਰ ਲਿਖੇ ਅਕਾਲ ਲਿਖਾਏ ।"
6. "ਭਾਖਿਉ ਆਪ ਅਕਾਲ ਨੇ ਲਿਖਿਉ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ"

ਉਪਰੋਕਤ "ਮੈਂ", "ਹਮਾਰਾ" ਆਦਿ ਦਾ ਭਾਵ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ
 ਲਿਖਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਸਰਬ ਪਰਵਾਣਿਤ ਸ਼ਬਦੀ ਸਿਧ ਜੀਵੀ ਹੈ ।

PL-1442

ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ :

ਇਸ ਅਸਗਾਹ ਸਾਗਰ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਤੁਛ ਬੁਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ
ਸਕਿਆ ਹਾਂ ; ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਤੋਂ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਸੋਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਧੰਨ ਭਾਗ
ਜਾਣਾਂਗਾ । ਕੋਈ ਸੁਝਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੀ-ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ ਸਿਰ ਮਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ
ਕਰਾਂਗਾ । ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਦਵਤਾਂ ਦਾ ਵਿਖਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇਕ ਨਿਮਾਣਾ
ਜਿਹਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ—ਕਿਸੇ ਸਚ ਦੀ ਸੋਧ ਤਕ ਅਪਤਨ ਦਾ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹਰ ਲਿਖਤੀ ਪਤਰਿਆਂ ਲਈ ਉਚੇਚੇ
ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ, ਕੋਈ ਸਜਣ ਇਹਨਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ
ਇਧਰ ਉਧਰ ਸੁਟੇ ਨਾ । ਜੇ ਸਮਝ ਨਾ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ
ਵਿਦਵਾਨ ਮਿਤਰ ਸਬੰਧੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ । ਪਰ ਹਰ
ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸੰਭਾਲ
ਚਕੂਰੀ ਹੈ ।